

7. Хижняк І.А., Ворожбіт-Горбатюк В.В. Міжуніверситетські комунікаційні заходи як спосіб формування регіонального дослідницького середовища. *Наукове електронне видання: «Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти»*. Слов'янськ, 2021. С. 5-18. <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/236444/234962>

Боярська-Хоменко А. В.

Розвиток критичного мислення для ефективної міжкультурної комунікації

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,

Харків

Інтернаціоналізація освітнього процесу у закладах освіти, поширення практик міжнародних дослідницьких і навчальних проєктів актуалізували проблеми розвитку критичного мислення для ефективної міжкультурної комунікації. Власне, сам термін міжкультурної комунікації, уведений Г. Трейгером і Е. Холлом [3], передбачає використання засобів вербального і невербального спілкування для кращого, більш точного, розуміння комунікантів – представників різних культур, етносів. Без ефективної міжкультурної комунікації неможливо досягти успіху у спільних навчальних і дослідницьких проєктах, які стали вже традиційним складником освітнього процесу закладів усіх рівнів. Загальновідомим є факт про те, що мультикультурні спільноти, професійні чи галузеві об'єднання, дослідницькі колективи пропонують і реалізують більш креативні рішення і бізнесові проєкти, бо в своїй діяльності послуговуються принципами диверсифікації і толерантності.

Критичне мислення є важливою наскрізною компетентністю [4] у програмах підготовки здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти. Критичне мислення визначено в переліку обов'язкових загальних компетентностей

Професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» [5].

У Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди створено умови для формування цієї та інших компетентностей через опанування освітньо-професійних і освітньо-наукових програм [6].

За ініціативи здобувачів і науково-педагогічних працівників кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, які проводили моніторингове дослідження, [1] розроблено програму дисципліни вільного вибору для здобувачів другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка «Техніки розвитку критичного мислення» [2]. Його метою визначено: створити умови для осмисленого свідомого опанування методологією і практиками різних технік критичного мислення, що забезпечать здатність особи розв'язувати складні професійні задачі забезпечення якості навчання і викладання у закладах освіти. Зміст курсу зосереджує увагу на міждисциплінарному підході щодо тлумачення та інструментарію технік розвитку критичного мислення здобувача освіти (різних рівнів). Цікавим і логічним видається звернення розробників до історико-педагогічного дискурсу технік критичного мислення, зокрема через призму досвіду Піфагорійського братства, кодексів честі філософів-енциклопедистів, теорію ортобіозу тощо. Актуальним і затребуваним є виокремлення у запропонованому курсі способів самодіагностики навичок критичного мислення здобувачами із застосуванням як традиційних опитувальників (Е. Майєр-Бріґс, Дж. Бруннера, вербальні і числові тести визначення здібностей критичного мислення) [7], аналіз системи мислення, запропонованої Д. Канеманом, опанування техніками дивергентного, креативного та інших типів мислення [4; 7]. Методичний інструментарій курсу представлено з-поміж традиційних дискусій і технології «перевернутого класу», флеш-практикумами визначення та інтерпретації інформаційної кулі

(наприклад, на прикладі професійних сторінок у соцмережах), навчальними проектами з аргументації, проведення дебатів.

Здобувачі можуть випробувати рівень розвитку критичного мислення під час розроблення лайхаків «Як бути зрозумілим», «Як бути переконливішим», підготовки творчого проекту з культури навчання або «Екосистеми навчання». Також здобувачі орієнтуються на підготовку і долучення до просвітницької роботи: складання повчальних історій «Шлях героя», розроблення фрагментів занять з опорою на виявлення і розуміння феноменів реального життя, створення ментальних карт, покрокових інструкцій реалізації технології 3 П (процес → проблема → програма).

Зазначимо тут, що ефективність курсу «Техніки критичного мислення» в контексті міжкультурної комунікації істотно залежить від чітких, зрозумілих для представників різних етнічних груп, культур критеріїв оцінювання, самооцінювання, взаємного оцінювання і контролю навчального прогресу здобувачів, які обрали відповідну дисципліну.

Перспективним напрямом розроблення заявленої теми вважаємо розроблення методичного забезпечення використання технік розвитку критичного мислення для реалізації індивідуальної траєкторії успіху здобувача, виконання індивідуального плану тощо.

Література:

1. Зеленська Л. Д., Ворожбіт-Горбатюк В. В. Алгоритм моніторингу запитів цільової аудиторії магістерських програм спеціальності «Освітні, педагогічні науки». *Абітурієнтське середовище періоду глокалізації: шляхи формування та тенденції розвитку* : Матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12 лют. 2021 р. Харків: Вид-во НУА, 2021. С.78-81.
2. Кафедра освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди. URL : <https://www.kaf-pedagogy-hnpu.com/>
3. Кучмій О. Міжкультурні комунікації. Українська дипломатична

енциклопедія: У 2-х т. К.: Знання України, 2004. Т.2. 812 с.

4. Пометун О.І. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89–98.

5. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». URL : https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf

6. Освітні програми Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди URL : <http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy> (дата звернення: 29.12.2021)

7. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д.; Наук. ред., передм. О. І. Пометун. К.: Пляда, 2006. 220 с. <http://firstedu.com.ua>

Брич О. В.

Опытная проверка эффективности использования учебных интернет-ресурсов в обучении иностранному языку

Белорусский государственный университет, Минск, Беларусь

Проблема формирования у учащихся учебно-познавательной компетенции (УПК), т.е. выработки личностных способов познания, способности самостоятельно учиться, эффективно управлять своей учебно-познавательной деятельностью не теряет актуальности и обуславливает переориентацию образовательного процесса по иностранным языкам с знаниевой на компетентностную парадигму образования.

С целью решения вышеуказанной проблемы нами был разработан комплекс учебно-познавательных заданий (УПЗ), предполагающих использование учебных интернет-ресурсов «Поиск сокровищ» (*Treasure Hunt*),